

דרך הדי"ק

מתורתו של האדמו"ר רבי יאשיהו עבד פינטו שליט"א
בראשית | גיליון 48 | כ"ט חשוון התשפ"ד

אך "וענייתם את נפשתיכם בתשעה לחדש" זה תשע לילות, אבל באמת זה עשרה ימים כי רק לילה אחד הקב"ה לא נתן לילה. הקב"ה אמר לאדם שלא לאכול מעץ הדעת "כי ביום אֶכְלֶךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת" (בראשית ב, יז) אם היה הקב"ה נותן שירד הלילה האדם היה צריך למות, לכן לא הוריד הקב"ה את הלילה ובינתיים עשה אדם הראשון תשובה וניצל על ידי החסד שהקב"ה עשה איתו חסד שלא יהיה לילה.

"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" בשבת הראשונה בעולם לא נתן הקב"ה לילה וכך ניצל האדם ממיתה

התורה הקדושה באה ומצווה אותנו על היום הנורא והקדוש ביותר בימות השנה, יום הכיפורים (ויקרא כג, כז) "אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא" שבעשירי לחודש השביעי זה יום הכיפורים. אך לאחר כמה פסוקים רואים פתאום שהתורה סותרת את עצמה ומצווה אותנו בתשיעי לחודש (שם, לב) "שבת שבתון הוא לכם וענייתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם".

זה תרתי דסתרי, התורה אומרת שצריך להתענות ביום הכיפורים בעשירי לחודש השביעי ופתאום התורה אומרת לענות את הנפש ביום התשיעי. וידוע שכל מילה שכתובה בתורה מדוקדקת בדקדוק הגדול ביותר ואין אף תג שלא מדוקדק והגמרא אומרת (מנחות כט:): שרבי עקיבא היה דורש תלמי תילין של הלכות על כל תג ותג, אם כך יום הכיפורים הוא בתשיעי לחודש השביעי או בעשירי לחודש השביעי?

אלא חשבנו לבאר יסוד שגרם לנו לשמחה עצומה ואהבת השם גדולה, ידוע שהקב"ה ברא את האדם הראשון ביום ראש השנה שחל בשבת, ובאותו ראש השנה הקב"ה לא נתן שיהיה לילה. התחיל יום ראש השנה, האדם חטא ואכל מעץ הדעת ולא ירד הלילה, עד שבמוצאי שבת ירד החושך. הגמרא בירושלמי אומרת (ברכות ס:): שבאותה שבת השמש זרחה ל"ו שעות ולא היה לילה. במוצאי שבת כשבא הלילה, אדם הראשון לקח שני רעפים היכה אחד בשני יצא ניצוץ ויצאה אש ולכן מברכים "בורא מאורי האש".

על פי זה אפשר לבאר ולומר, התורה הקדושה מדקדקת לנו דקדוק גדול בכל דבר, ראש השנה זה א' בתשרי אם נתחיל לספור את הלילות מראש השנה שהאדם נברא לעולם עד יום כיפור נראה שעברו רק תשע לילות ולא עשר כי לא היה לילה אחד, הלילה של ראש השנה, היו עשרה ימים ליום כיפור אבל תשע לילות.

לכן באה התורה הקדושה ואומרת לנו שלא נטעה, באמת יום הכיפורים חל בעשירי לחודש אבל יש תשע לילות כי בלילה אחד לא שקעה השמש והמשיכה לזרוח, לכן אומרת התורה גם בעשירי לחודש על פי התאריך וגם זה בתשיעי לחודש על פי הלילות.

וכך יובן, התורה הקדושה אומרת "בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים",

רוצה להינצל מפחדים?

"כתב הבעל שם טוב זיע"א
עצה שלא יפחד האדם בשנות
לומר מאמר אחד מתיקוני הזוהר
קודם שנתו"
(נור שם טוב)

להצטרפות ללימוד הזוהר היומי העולמי
לימוד הזוהר היומי שאורך 5 דקות, מונח 5 עמודים
שימקבלו אצלכם בשתי דרנים לפי בחירתכם.
1. דרך התהוות לקבוצת ווצאפ ייחודית. 2. דרך אפליקציה ייחודית
ליישום בחינת אומן הלימוד היכנסו לאתר www.mitzvah.com
לחצו. ננו אליט בוווצאפ שמיספרו 053-5305200

**סרקו את הברקוד החדש
והצטרפו לקבוצה של כבוד
האדמו"ר רבי יאשיהו יוסף
פינטו שליט"א**

נפש הדי"ק

צריך לחנך את הילדים מקטנותם, הבדידות זה לא דבר מפחיד והבדידות זה לא דבר מסוכן. הכניסו לאנשים בראש, בעולם, שאדם שהוא לבד הוא מסכן, לא. ודאי שצריך חברה, ודאי שטוב שדעתו של אדם תהיה מעורבת עם הבריות, אבל היא מעורבת בצורה שזה לא בא מפחד מבדידות, אלא בא בצורה שזה בריא וטוב וחברים למצוות, חברים לדברים טובים, לא מפחד לעשות שותפות, לא מפחד של בדידות לעשות כל דבר אחר, כי כל דבר שנעשה מפחד מבדידות, זה הפתח לצרה ולבעיה הגדולה ביותר של החיים של האדם. לכן כל אדם ישים את כל מאווי וכל כוחו למצוות, לזיכוי הרבים, לחזק אנשים בתורה, לחזק אנשים בזוהר הקדוש, לחזק אנשים בספר דברים, לחזק אנשים במצוות, במעשים טובים, אז האדם הולך בדרך שבאמת היא דרך אמיתית וטובה ואז האדם הוא מוקף במצוות, מוקף בשמחה אמיתית, לא בשמחה מדומה, לא בשמחה של השטן שהוא נותן לאדם הרגשה של דברים טובים ושהוא הצליח ושהוא מצליח, ושיש לו חברה. הקב"ה שהוא החבר הטוב של האדם, מהרגע שנולד לעולם, יש לאדם רק את הקב"ה, בגן, בבית ספר, למעלה ולמעלה בשורה האחרונה, חברים מתחלפים, הכל מתחלף, מה שנשאר לאדם זה הקב"ה.

**"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"
העצה לנצח את יצר הרע**

את המצוות והתורה כביכול שלא לשם שמיים, ועצ"ת ה' בראשי תיבות ע'ורי צ'פון ו'בואי ת'ימן, הפירוש הרוצה להעשיר יצפין, אדם כביכול יתחיל מצד צפון שלא לשם שמיים ואז זה יתהפך וימשיך לשם שמיים. לכן התורה מתחילה באות ב' שלא לשמה ומסיימת באות מ' סופית לשמה. וכך האדם יתחיל את התורה ויגיע להשגות גדולות בעבודת השם וביראת שמיים.

הקב"ה זיכה אותנו לסיים את התורה ולהתחיל שוב מבראשית ובס"ד נאמר עצה שאמרנו לנו רבותינו הקדושים איך האדם יעבוד את השם. התורה הקדושה מתחילה באות ב' "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים" והתורה שבעל פה מסתיימת באות מ' סופית לא מצא הקדוש ברוך הוא קלי מחזיק ברכה ל'ישראל אלא השלום, שְׁנַאֲמַר (תהלים כט, יא) "ה' עז לעמו יתן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם". על זה אומרים חז"ל "ודברת בס" האדם צריך לדבר ב' בתורה שבכתב ומ' סופית לסיים את התורה שבע"פ. נבוא ונשאל איך האדם יסיים את התורה שבעל פה ואת התורה שבכתב?

אז חז"ל אומרים לנו מתוך שלא לשמה בא לשמה, העצה לאדם לנצח את היצר הרע ולגבור עליו וללכת לקיים את התורה, להתחיל שלא לשמה ולסיים לשמה. וכך המדרש (ויק"ר לה, א) דוד המלך אומר חֲשַׁבְתִּי דְרָכִי וְאֲשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עַדְתִּיךָ, אָמַר דָּוִד רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם הַיִּיְתִי מְחַשֵּׁב וְאוֹמֵר לְמַקּוֹם פְּלוֹנִי וְלִבֵּית דִּירָה פְּלוֹנִית אֲנִי הוֹלֵךְ, וְהִיוּ רַגְלֵי מְבִיאֹת אוֹתִי לְבֵתִי כְּסִיסִית וְלְבֵתִי מְדַרְשׁוֹת, הֲדָא הוּא דְכָתִיב וְאֲשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עַדְתִּיךָ.

וזו העצה לנצח את היצר הרע, להגיד ליצר הרע שעושים דבר שלא לשמה, בשביל תועלת ורווח מדבר מסוים, אחרי שהיצר הרע מניח את האדם וחושב שהוא עושה את המצווה לא לשמה, אדם צריך ללכת ולעשות את זה לשמה.

וכך גם אומרת הגמרא (ר"ה ד. האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיו בני הרי זה צדיק גמור, שואלים המפרשים איך אפשר לומר עליו צדיק, הרי הגמרא בירושלמי אומרת (ברכות א, ה) הלמד שלא לעשות, נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו. אם כך מה הפירוש של הדברים ואיך נבין אותם, אלא האומר סלע זה לצדקה, הוא רק אמר לבלבל את היצר הרע, אבל האמת שהוא נותן את הצדקה לשם שמיים שזו המעלה הגדולה.

אז אולי כך אפשר לבאר ולומר כך, חז"ל אומרים (ב"ב כה:): אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין, אדם שרוצה להעשיר ילך לצד צפון והרוצה להחכים ולהיות גדול בתורה ילך לצד דרום. התורה הקדושה מתחילה באות ב' תמיד הצד הפתוח של האות ב' הוא לצד צפון, אז ההתחלה של התורה יכולה להיות שלא לשם שמיים כי הרוצה להעשיר יצפין, כביכול שאדם יאמר שהוא ילמד תורה בשביל להרוויח, שהקב"ה יתן לו פרנסה והצלחה, כביכול שהפתח של האות ב' לצד צפון. אבל אחרי שהאדם מתחיל כביכול שלא לשם שמיים וממשיך את התורה בכל הכוח, צריך לסיים אותה עם מ' סופית שהכל סגור והכל לשם שמיים, לשם הקב"ה.

על פי זה אפשר לבאר יסוד גדול, "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" (משלי יט, כא) אם אדם מתחיל ברבות מחשבות בלב איש, מתחיל

שאלה:

רצינו לשאול את כבוד הרב מה דעת כבוד הרב, אני רוצה לחתן את הבן שלי ויש דרישות מאד "מסחריות", לתת חצי מהסכום של האירוע ונדוניה לתת ממש הרבה.

תשובה:

אנחנו לא אוהבים לשמוע הדברים האלה. צריכים לחתן את הילדים בשמחה ולתת להם מה שאפשר. לכפות סכומים? ולכפות כסף? זה לא מסחר, זה הרס של בני הזוג שזה הרס לדורי דורות. אנחנו לא אוהבים לשמוע את כל המסחר הזה, זה לא דבר בריא ולא דבר טוב.

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ"
בספר בראשית מתעורר הכוח המיוחד והחכמה הנסתרת שהקב"ה נתן במתן תורה.

להבין אותם, אדם שאינו יהודי בשכל רגיל לא יכול להבין את הדברים האלה. אומר החתם סופר שהדברים האלה ניתנו רק לעם ישראל בחדות מיוחדת ובשכל מיוחד עם בינה יתרה שאין באומות העולם, כדי להוציא את סודות התורה האלה מהתורה הקדושה.

לכן מתי שרואים יהודי שמנצל את הכוחות של התורה לעניינים אחרים ומצליח יותר, זה כי לקח את הכוחות שהקב"ה נתן לנו בתורה הקדושה ומשתמש בהם לדברים אחרים ואז הוא משיג השגות והצלחות גדולות שאומות העולם לא יכולים להצליח ולהשיג בשכל הרגיל שיש להם. אם כן, יש לנו את התורה הקדושה שקיבלנו בהר סיני שמתחילה בבראשית ושם יש שני סוגי תורה, תורה נגלית ותורה נסתרת. מלאכי השרת רצו את התורה הנסתרת בלבד ומשה רבנו רצה את התורה הנגלית ואת התורה הנסתרת. משה רבנו הכניע את מלאכי השרת וקיבל את התורה הקדושה יחד עם התורה נתן לנו הקב"ה את הסוד והחדות להסיק מתוך הלימוד תורה שנראה לימוד תורה של פשטות, דברים עמוקים להוציא אותם מהכוח אל הפועל, ולהשיג עוד סודות תורה שלא ניתנו למלאכים ולא לאף אומה, אלא רק לעם ישראל בחדות המיוחדת שהקב"ה נתן לעם ישראל.

וצריך לדעת כשמתחילים את התורה עכשיו מבראשית יש התחדשות חדשה, אנחנו מצויים לדעת את פשטות התורה ואת עומק התורה, וצריך לחדש חידושים בתורה שלא ניתנו עדיין, ובכוח המיוחד הזה שנתן הקב"ה למשה רבנו בסתר אפשר להשיג את זה ולהגיע לדרגות וההשגות המיוחדות ביותר, זה הכוח שהקב"ה נתן למשה רבנו להעביר לעם ישראל ועם הכוח הזה משה רבנו הכניע את מלאכי השרת שהסכימו לתת את התורה.

והכוח הזה שוב מתעורר בספר בראשית, חכמה מיוחדת ובינה יתירה להשיג השגות נשגבות. אדם שיוזע לקחת את ספר בראשית עם כוחות חדשים, בונה את הנפש שלו ומעורר אותה לחדות ומיוחדות של הרוח האלוקית שירדה עלינו במתן תורה וכך מקיים את מה שהקב"ה ציווה אותנו במתן תורה להבין את סודות התורה שלא כתובים וגם לקיים את התורה.

מתחילים התחלה חדשה ספר בראשית, עם כוחות חדשים שטמונים בספר בראשית. הגמרא מספרת (שבת פח:): על המחלוקת בין משה רבנו למלאכי השרת, מתי שמשה רבנו עלה לשמיים להוריד את התורה, התנגדו המלאכים ושאלו את הקב"ה למה הקב"ה רוצה לתת את התורה למשה, "תִּנְה הוֹדֵךְ עַל הַשָּׁמַיִם" (תהלים ח, ב) שיתן להם את התורה בשמיים. אמר הקב"ה למשה רבנו שיענה למלאכים תשובה, אמר משה רבנו לקב"ה מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם, אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה.

אחז משה רבנו בכסא הכבוד ואמר למלאכי השרת כתוב בתורה לא תרצח לא תנאף לא תגנוב, וכי יש ביניכם קנאה? יש ביניכם יצר הרע? אז מה תעשו בתורה הקדושה, אין לכם מה לעשות עם התורה אז תתנו לי את התורה. מיד הודו מלאכי השרת למשה רבנו ונתנו לו מתנות וגם מלאך המוות נתן למשה רבנו מתנה. צריך להבין מה העומק של היוכוח בין משה רבנו למלאכי השרת, על מה התנגדו מלאכי השרת ומה רצו מהתורה?

אז צריך לדעת יסוד גדול שכל יהודי חייב להפנים ולדעת אותו בכל יום שלו מד תורה, מה המהות של התורה שהקב"ה נתן לנו אותה. הקב"ה נתן לנו את התורה בשביל שני דברים שאנחנו מחוייבים לעשות בתורה, דבר אחד זה לקחת את התורה להרחיב אותה ולהעמיק בה, לחדש בה סודות תורה שלא נגלים לעין. מתי שהאדם לומד תורה, לא מספיק רק מה שהוא לומד ורואה את החמישה חומשי תורה, את המשנה והגמרא. חלק מהלימוד תורה זה לחדש עוד חידושים עמוקים שלא נמצאים בכתובים ושהאדם לא רואה אותם, אלא עליו להתעמק ולהוציא את החידושים מתוך התורה הקדושה, זה דבר אחד שהאדם מצווה בלימוד התורה ובקבלת התורה.

דבר שני שמצויים בקבלת התורה זה לקיים את התורה הקדושה, וזה מה שאנו אומרים בברכות התורה והערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיות עמך בית ישראל, ונהיה אנחנו, וצאצאינו, וצאצאי כל עמך בית ישראל, כלנו יודעי שמך, ולומדי תורתך לשמה. אנחנו צריכים ללמוד תורה ולהתעמק בה, לקיים אותה וגם לחדש בה חידושים חדשים.

מלאכי השרת רצו את התורה, אבל הם לא רצו את הפשטות של התורה, של הציונים לא תרצח, לא תגנוב, הם רצו את הסודות תורה העמוקים שנמצאים בעומק של התורה, הם רצו את התורה הפנימית, לא את התורה החיצונית. ואז משה רבנו שאל אותם איך יקבלו את התורה הפנימית בלי החיצונית, מה יהיה עם התורה הפנימית, מה יהיה עם לא תרצח, עם לא תגנוב, לכם אין יצר הרע והתמודדות עם המצוות האלו, לכן אין לכם מה לעשות בתורה הזו ואנחנו צריכים לקבל את התורה, כי התורה הזו נבראה רק בשבילנו ואז מלאכי השרת קיבלו את הטענות של משה רבנו והסכימו שהוא יקח את התורה.

ופה מחדש החתם סופר בדרשות חידוש עצום שצריך להיות אצל כל יהודי יסוד גדול ואות בספר בראשית, והכוח הזה מתחדש בכל שנה ושנה. אומר החתם סופר יש חדות וחכמה ועומק לעם ישראל שאין לאומות העולם רק לעם ישראל, והקב"ה נתן את החדות הזו לעם ישראל במתן תורה בסתר שאיתה נוכל לרדת לעמקות התורה, להבין דבר מתוך דבר, לחדש חידושים, לקחת את הדברים ולהעמיק בהם, להוציא דברים שבשכל רגיל אי אפשר

סגולות הרי"ף

סגולה למציאת חן וחסד

כתב רבנו החיד"א זצוק"ל בספרו כף אחת (ל), אחר תפילת שחרית יאמר "הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאִדְבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרְי פִּי. יַעֲרֹךְ כַּמָּטָר לְקַחֵי תִזַּל כְּטַל אֲמַרְתִּי כְּשַׁעֲרִים עָלַי דְּשֵׁא וְכַרְבִּיבִים עָלַי עֶשֶׂב. כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הִבִּי גִדְּל לְאֱלֹהֵינוּ" (דברים לב, א-ג).
 יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו שתעשה למען רחמיך ולמען קדושת פסוקים אלו והשמות הקדושים שבהם ותננו לאהבה לחן לחסד ולרחמים בעיני כל רואינו, ויהיו דברינו נשמעים לעבודתך ויהיו כל מעשינו לשם שמים, ותצליחנו בלימודנו ובכל מעשה ידינו אמן כי יהי רצון.

אתה בצער? רודפים אותך? תדע שהקב"ה איתך.

"עמו אֶנְכִי בְּצָרָה" (תהילים צא, טו), הקב"ה נמצא עם כל יהודי בצרה שלו. מסופר על רבי ישראל מרוז'ין שהוא היה בבית האסורים שלוש שנים, ומתי שהוא היה בבית האסורים היה שמה איזה סוהר, איזה שומר יהודי, שלא ידעו שהוא יהודי, אבל הוא ידע שרבי ישראל מרוז'ין הוא אדמו"ר גדול וצדיק גדול.

פתאום הוא רואה את הרב בוכה, הוא ראה אותו שלוש שנים כמו ברזל, לא בוכה ולא כלום ופתאום הוא מסתכל על רבי ישראל מרוז'ין ורואה אותו שהוא בוכה.

הוא התקרב ואמר לו, רבי, אני גוי אתה חושב שאני יהודי, אני עוקב אחרך שלוש שנים, לא בכית, לא הראית שום מצב של צער, שום מצב של יגון. מדוע אתה בוכה עכשיו?

אמר לו רבי ישראל מרוז'ין, אני יושב ועושה חשבון נפש ואני חושב על הקב"ה ואני נמצא פה בבית האסורים ומי נמצא איתי בבית האסורים? הקב"ה, "עמו אֶנְכִי בְּצָרָה", הקב"ה איתי בבית האסורים. אני לא בוכה על עצמי שאני בבית האסורים, אני בוכה על אלוקים שהוא נמצא איתי עכשיו בבית האסורים.

וכך מסופר מתי שנבוכדנצר לקח את בני ישראל לגלות, לבבל - היו שתי גלויות, גלות של נחמיה, שלושת אלפים יהודים לקחו לבבל וגלות של נבוכדנצר כשבע מאות אנשים לקחו לגלות, כל הגלות שהלכו לארץ בבל מארץ ישראל זה שלושת אלפים בזמן נחמיה ועוד שבע מאות וארבעים בזמן של נבוכדנצר.

שמו אותם באוניות ונבוכדנצר אמר, תספרו כמה יש בכל אוניה שהולכת לבבל. ספרו, אוניה הזאת מאה, אוניה הזאת שבעים, האוניה הזאת חמ"י שים, כל אוניה ספרו ממוספר כמה יהודים יש בכל אוניה שהולכים לגלות. מתי שהגיעו לגלות התחילו לספור כמה יש בכל אוניה, מצאו אחד מיותר בכל מקום. פה היה מאה - מאה ואחת, פה היה שבעים - שבעים ואחת. בא נבוכדנצר לכל החכמים היהודים ואמר להם, איך בכל אוניה יש עוד אחד? הרי זה היה ממוספר, מאה, שבעים, שמונים, איך יש עוד אחד? אמרו לו חכמים, "עמו אֶנְכִי בְּצָרָה" (תהילים צא, טו), הקב"ה נמצא עם כל יהודי בצרה. כל היהודים שירדו לגלות, מי ירד איתם? הקב"ה, "עמו אֶנְכִי". יהודי שמצטער הקב"ה איתו, לכן "הָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת נַדְבָקְךָ" (קהלת ג, טו), אפילו צדיק רודף רשע, אלוקים עוזר לרשע. כל מי שרודפים אחריו הקב"ה עוזר לו.

ולכן אדם צריך להיות עם אמונה ולהשליך את כל המחשבות שלו להקב"ה, להיות עם אמונה תמימה.

על נחמיה בל - שם ישמעל
גם - בכינוי מוכרנו את ציון

כאשר נתבונן בכל אשר קרה לעם היהודי בשנים האחרונות בכל המובנים, כל מי שמבין יודע שהקב"ה מסמנ סימנים ברורים לעולם. דע מה למעלה ממך, מתי שאתה רוצה לדעת מה למעלה בשמים, תרגיש ממך, תביט ותסתכל מה קורה אצלך ומסביבך. ומה שקורה בעולם, זה סימנים של ביאת המשיח ושינוי סדרי עולם.

על כל יראי השם להיות דבוקים יותר באמונה ובכטחון בהקב"ה. השטן וחילותיו נלחמים בקדושה בכל דרך אפשרית, וככל שנחזק את התורה והעבודה וגמילות חסדים ואהבת חינם אמינית ולא מדומה, ונראה כל אחד מעלת חברנו ולא חסרוננו, כך נאיר את העולם ונמתק את הדינים ונביא את העולם להיות מוכן יותר לביאת המשיח, שתהיה בצורה קלה, כלי יסורים וחולאים ואסונות

באדמו"ר בני יצחק ז"ל סיניו א"ל - יצ"ו ב' באב תש"א

מקומה מיוחדת לחיילי צה"ל

ספר דברים

תורת יאשיהו

להשתתפות בהדפסת הספרים להצלת החיילים

052-5106510

ירגיל אדם עצמו להתפלל לקב"ה על כל דבר ודבר, כי הקב"ה שומע תפילת כל פה באשר הוא שם. אפילו עבר עליו מה שעבר והיה מה שהיה, שהתפילה היא כוח נצחי בלב כל אחד ואחד, ולא נדבק בה מציאות פגם כלל וכלל, ולכן גם כל מה שנפעל בכוח התפילה, נמצאת בו סגולה זו וחי לעולם.